Zjevení v Galileji

Původ materiálu
Lenka Ridzoňová
Pořadí v lekci
49

Téma

Pozvání ze tmy do světla (podobně jako cesta do Emauz)

Cíle

- Děti zakusí kontrast světla a tmy.
- Děti se snaží vidět víru jako pozvání ze tmy do světla.
- Děti poznávají, že VP je setkání (se vzkříšeným Ježíšem a nějak taky s lidmi, kteří už zemřeli).

Pro učitele

Poznámky k příběhu

Petr se obléká, když pozná, že je to Ježíš — odkaz na Gn 3 (byli nazí a styděli se). Petrův skok do vody — mohl by to být taky pokus se před Ježíšem skrýt, utéct (jako Jonáš).

Postavy:

- Ježíš;
- sedm učedníků (sedm — plnost), vyjmenováni (je to důležité — jsou to svědkové, že Ježíš se zjevil);
- Šimon Petr — (jméno Petr — Skála dostal od Ježíše), před několika dny Ježíše zapřel; má roli vůdce, rozhoduje se jít lovit ryby, ostatní ho následují;
- Tomáš (Didymos, tj. Dvojče) — nebyl s učedníky, když se jim Ježíš zjevil poprvé a jejich svědectví nevěřil; Ježíš se pak ukázal i jemu;
- Natanael z Kány — když ho Filip pozval k Ježíšovi, měl pochybnosti, co by z Nazareta mohlo vzejít dobrého (J 1,46);
- Jakub a Jan Zebedeovi — chtěli se dostat na čestná místa po pravici a levici Ježíšově v jeho slávě (Mk 10,37); Jan je onen učedník, kterého Ježíš miloval a který první Ježíše poznal;

- a ještě dva další.
- Mt 28,10 — Ježíš vzkazuje učedníkům, aby šli do Galileje, tam ho uvidí.
- Místo: jezero Tiberiadské (neboli Genezaretské), v Galileji; nejdříve na vodě, pak na břehu (první dvě zjevení se podle Janova evangelia odehrála v Jeruzalémě).
- Čas: doba po Ježíšově vzkříšení, nejméně 14 dní po Velikonocích (týden po prvním zjevení v Jeruzalémě se Ježíš ukázal Tomášovi; pak šli do Galileje, cesta sem pěšky trvá z Jeruzaléma týden), blížící se ráno (celou noc neúspěšně lovili ryby, za svítání se zjevil Ježíš).
- Co se stalo: jdou lovit ryby — Petr ale jde na jezero lovit spíš z rezignace než z víry, s Ježíšem je konec, vrací se k původní práci.
- Rybáři lidí: Mt 4,19; Mk 1,17.
- L 5,4–11 — neúspěšný rybolov, pak přichází Ježíš s radou, velký úlovek, všecko nechají a jdou za ním na břeh.
- Oslovení „děti“ (různé překlady překládají různě).
- Rada, kam hodit síť. (J 15,5 — Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti… beze mne nemůžete činit nic.)
- Petrova reakce, když pozná Ježíše — obléká se (Gn 3,7 — byli nazí a styděli se) a vrhá do moře (aby byl u Ježíše dříve, nebo naopak, aby se před ním skryl v moři — jako Jonáš) počet ryb.
- 153 ryb — snad všechny druhy ryb, co byly; plnost, hojnost, život — odkaz na vidění chrámového pramene — Ez 47.
- 153 ryb jako obraz všech věřících, ke kterým jsou učedníci vysláni; obraz spolustolovníků u ohně (spíš než jídlo samo).
- Jídlo: nejdřív se na něj Ježíš ptá; pak nabízí, zve k jídlu — obraz večeře Páně.
- Jádro: Ježíš se zjevil, nechal se poznat, nabídl jídlo. Noc byla tmavá a únavná, rybolov neúspěšný. Pak přišlo svítání, Ježíš a jeho pomoc — podařil se rybolov a na břehu dostali najíst.

Úskalí

Možná je úskalím večeře Páně — děti si o ní vyprávějí, snaží se ji pochopit, ale pak se jí neúčastní — je to problém? Viz *Odkazy*.

Odkazy

Filipi, Pavel: *Hostina chudých.* Praha: Kalich, 1991.

Vacek, Václav: *Pozvání k Večeři Páně.* Praha: Vyšehrad, 2008.

Pro děti

Pro předškolní děti

Máme-li možnost být s dětmi v tmavé místnosti nebo je do takové místnosti přivést — třeba do sklepa…, připomeneme tak situaci učedníků v noci na jezeře (noc, tma, strach, námaha učedníků při nočním rybolovu). Pak blikne baterka nebo rozsvítíme svíčku — nejdřív malé světlo… (postava Ježíše, která se objevila na břehu).

Nebo: popsat tmavou noc, únavu, ticho samotu, strach (jakou třeba situaci?), v tom se ozve známý hlas (radost, že nejsme sami).

Nebo: Bojíte se někdy? Z čeho míváte strach? Co je to smutek? Jak se tváří smutný člověk?

Učedníci se po Velikonocích už s Ježíšem potkali, ale už s nimi zase není, vracejí se k tomu, co dělali předtím.

Víte, jakou práci měli někteří Ježíšovi učedníci? (Byli rybáři.)

Vzpomenete si na některá jména učedníků?

Právě Petr se rozhodl, že půjde zase rybařit. Co všechno na to potřebuje? (Můžeme ukázat dětem obrázek rybářů, lodě, Genezaretského jezera.)

Víte, kdy se loví ryby? (V noci.)

Tahle noc byla dlouhá a smutná. Bylo jim smutno, že už nejsou s Ježíšem, vracejí se tam, kde byli dřív. A navíc se namáhají celou noc a je to k ničemu.

(Zkuste předvést, jak už jsou učedníci v lodi unavení — položit hlavy na stůl, lehnout si na zem…)

Začíná svítat a na břehu vidí matně nějakou postavu. Kdo to je?

A ten člověk se zeptá: „Děti, nemáte něco k jídlu?“

Nemáme.

Ten zvláštní člověk jim řekne, aby hodili sítě na druhou stranu lodi. Najednou je síť plná ryb.

Jednomu z učedníků svitne. To je Ježíš!

Co byste udělali, kdybyste se báli, bylo vám smutno… a nejednou se rozsvítilo nebo se ozval známý hlas, objevil se člověk, kterého máte rádi…?

Petr se nemůže dočkat, skočí do vody a brodí se k Ježíši.

Na břehu je Ježíš u ohně, je tam teplo, světlo (už je ráno), Ježíš nabízí na jídlo rybu a chleba.

Aktivita

- Můžeme mít pro děti připravenou hostinu, přikrytou ubrusem, který odkryjeme, Rozsvítíme svíčku, zazpíváme píseň (např. první sloku písně *Kristus je má síla i spasení* — HA 122), jídlo sníme.
- „Zkusit si tmu“ — pro malé děti můžeme připravit stezku odvahy nebo si jednotlivý odvážlivec může zkusit, jaké to je, když ho zakryjeme tmavou dekou…
- *Hra (učedníci Ježíše nejdříve nepoznali, až když promluvil):* děti sedí v kruhu, jedno má zavázané oči, na někoho ukáže prstem, ten se ozve, dítě uprostřed má podle hlasu poznat, kdo se ozval.

Pomůcky: (podle toho, pro kterou aktivitu nebo hru se rozhodneme) jídlo na hostinu, ubrus; svíčka a sirka nebo baterka, šátky na zavázání očí; deka.

Pro mladší děti

Připomeneme si s dětmi velikonoční události — ukřižování, vzkříšení, … (příp. s obrázky nebo s něčím z minulých hodin).

Jak to bylo dál? Byli si učedníci jisti vírou? Věřili, že Ježíš byl vzkříšen? Co asi dělali, když přestali chodit s Ježíšem, když už s nimi nebyl? Změnil se jejich život?

Co byste jim poradili?

Radil jim předtím Ježíš, co mají dělat? (Posílal je, aby byli rybáři lidí — co to asi znamenalo?)

„Jdu zpátky do Galileje,“ řekl ostatním Petr. „Jsem přece rybář, mám tam ještě loď, zase se vrátím k rybaření.“

„Půjdeme s tebou,“ přidávají se ostatní. „Co tady v Jeruzalémě?“

„Neříkal i Ježíš, že tam máme jít?“ zeptal se jeden.

Šlo jich sedm. Petr, Jakub a Jan, Natanael a ještě dva. A taky Tomáš. Setkali se tady v Jeruzalémě se vzkříšeným Ježíšem. Někteří dokonce dvakrát. Poprvé s nimi nebyl Tomáš. Nemohl uvěřit, že by Ježíš opravdu mezi učedníky přišel. Ale ano! Přišel ještě jednou, speciálně za Tomášem. A teď se Tomáš přidává k ostatním, kteří míří do Galileje.

Z Jeruzaléma ke Genezaretskému jezeru to není blízko. Jdou pěšky, cesta trvá týden. Hlavou se jim honí, co všechno prožili v posledním roce. A kam až to vedlo! Dělali si naděje, že to s Ježíšem neskončí špatně. Vždyť mu i Petr říkal, aby nechodil do Jeruzaléma. Ty poslední týdny byly nejsilnější.

Petra vždycky bodne u srdce, když si vzpomene, jak neměl odvahu… obyčejné služce se přiznat, že Ježíše zná!

A pak ten prázdný hrob! Co se stalo? Ježíš se pak najednou objevil mezi nimi. Živý! Jak tomu rozumět? Ne, tomu se nedá rozumět, přemítá Petr. Tomu se dá jedině věřit. Jenže co teď dál?

Vrátím se zase ke své síti. Budeme s ostatními na Ježíše vzpomínat, bylo to hezké. Ale už je to minulost.

Po týdnu jsou konečně doma v Galileji. Zpátky u jezera, zpátky na lodi a u sítí, zpátky, jak to bylo předtím.

Ryby se nejlépe loví v noci. A tak večer učedníci nasedají na loď a vydávají se na jezero. Plaví se po nočním jezeře, sít je hozená vedle lodi. Ale zdá se, že je pořád prázdná. Už je to několik hodin. Zmáhá je únava a beznaděj.

Začíná svítat. Přijedou teď s prázdnou a budou zase čekat do večera, jestli bude příští noc úspěšnější. V šeru končící noci se na břehu objeví postava.

„Děti, nemáte něco k jídlu?“

„Ne, to opravdu nemáme, celou noc se tady snažíme a ani rybička!“

„Hoďte síť na pravou stranu lodi, tam ryby najdete.“

Zkusí to a síť je hned plná.

„Vždyť je to Pán Ježíš!“ vykřikne Jan. Petrovi to dojde taky.

Mísí se u něj stud a radost. Honem si přes sebe hodí plášť, nechce být před Ježíšem neoblečený. Stydí se. Ale chce být u Ježíše. Co nejrychleji. A tak skočí do vody a brodí se k němu, aby tam byl dříve než loď.

Učedníci na lodi zatím táhnou síť s rybami. Je jich 153. To je jako by byla od každého druhu ryby, co jich je na světě, jedna.

To by se mi líbilo, kdyby tady byli lidé ze 153 zemí světa, říká si Petr. Kdyby se všichni mohli potkat s Ježíšem. Možná tohle Ježíš myslel, když nás posílal, abychom byli rybáři lidí? Že se všichni o Ježíši dovědí a budou ho mít rádi? Že nakonec taky uvěří, že nebyl z hrobu ukraden,

ale opravdu vstal?

A už jsou všichni na břehu. Noc a tma jsou tytam, vyšlo slunce. Možná to není jen sluncem a novým dnem, že je jim tak dobře. Sedí kolem ohně, na něm se peče ryba. Ježíš jim podává chleba a rybu.

Všem to připomíná tu poslední večeři, kterou jedli s Ježíšem, než ho ukřižovali.

Chtěli by se ho ještě na něco ptát. Jak se to stalo, že tady jsi? Co bude dál? Jsi opravdový? Kde jsi byl po tom, co tě sundali z kříže?

Ale nezeptají se. Možná se stydí, možná jim přijdou otázky zbytečné.

Vědí a cítí, že je s nimi Ježíš.

Výtvarné zpracování

Velký papír rozdělíme na dvě části: tmavou (tmavě modrou nebo černou) a světlou (žlutou nebo červenou). Je to noc a den, moře a břeh; strach a radost; plavba bez Ježíše a setkání na břehu s Ježíšem. Děti si rozdělí, kdo nakreslí jaký malý obrázek, vytvoříme koláž.

Na tmavou část budeme lepit loď, ryby, ustrašené lidi, Petra, jak skočí do vody; na břeh nakreslíme oheň, kruh lidí, Ježíše, jídlo (hostinu), slunce… Můžeme obkreslit ruku a nalepit ji na rozhraní světlé a tmavé části — Ježíš nabízí z břehu pomoc těm na moři.

Můžeme mluvit o tom, co ty dva světy propojuje, jak se dostat ze tmy do světla…

Pomůcky: papíry (nebo taky látky apod.), nůžky, barvy, lepidlo.

Pro starší děti

Vzkříšený Ježíš se opět zjevil učedníkům u jezera Tiberiadského. Na břehu s nimi jedl. Toto jídlo připomínalo Ježíšovu poslední večeři s učedníky před ukřižováním, večeři Páně (VP). Právě o VP můžeme tentokrát mluvit se staršími dětmi.

Večeře Páně jako hostina se vzkříšeným; je to společenství i s těmi, kdo zemřeli (viz obcování svatých).

Děti, které přicházejí do kostela častěji, pravděpodobně VP už vícekrát zažili, mají o ní nějakou představu, v některých sborech se vysluhuje i dětem.

Co určitě patří k VP?

(Chleba, víno, nemusí to být víno, pravidelně opakovaná slova — ustanovení, přicházíme společně dopředu, stojíme v kruhu, pozdrav pokoje, kalich, farář a presbyter… — s dětmi o tom mluvte.)

Co si připomínáme VP? Co slavíme? Je to oslava? Jak se lidi tváří?

Rozhovor o VP — jaké různé důrazy tam jsou — vzhledem k jednotlivým obdobím církevního roku, třeba rozhovor o písni *Dnes k svému stolu zve nás Pán* (EZ 682): přečtěte si ji každý potichu (příp. ji zazpíváme) a vypište si, co nám říká o VP — co je VP, co při ní můžeme dostat, prožít, na co vzpomínat…

1. sloka: ke svému stolu — Božímu — zve nás Pán, je vítán hříšník, je to věc vzácná, Bůh, Ježíš — dárce spásy s námi — společenství

2. sloka: naše situace — bolest, trápení, VP — pramen radosti

3. sloka: vina, hřích — tíží nás to (na ramenou — jako nějaký těžký kabát), ale on to zatížení snímá

4. sloka: co to je ta hostina (VP jako hostina), začátek nového věku

5. sloka: VP je od Krista, je to pokrm — něco, co nás sytí, potřebujeme to k životu, posila Duchem — ten viditelný pokrm (chleba a víno) působí s Duchem (nejde o magické působení chleba a vína); posila — VP je pro nás posila, něco, co nás bude držet v dalších dnech

Můžeme skončit u rozhovoru o této písni — přijde mi tak bohatá a výstižná, že by to k výkladu o VP stačilo.

Možná ještě uceleněji: dá se říci, že je pět věcí, které nám VP připomíná. Nebo zpřítomňuje.

1. *Společenství*

   Učedníci na břehu jezera usedli kolem ohně s Ježíšem. Už nebyli sami na temném moři.

   Při VP jsme ve společenství s Pánem Bohem.

   A jsme také společenství lidí, stojíme dohromady v kruhu, patříme k sobě jako sbor, církev, ostatní církve. A jde i o společenství s těmi, kdo již zemřeli. To je, myslím, dost důležité, zvl. pro lidi, kteří jsou smutní z toho, že jim zemřel někdo blízký. Nějakým způsobem se s ním při VP setkávají, patří k sobě.

   Večeři Páně nikdo nemůže slavit sám.

Když VP slavili v první církvi, byla to opravdu hostina, lidé se přišli společně najíst. Důležité bylo sdílení se bohatých s chudými. Někde to moc nefungovalo (ani ta první církev nebyla ideální), apoštol Pavel to kritizuje (1 K 11,20–22).

2. *Vzdávání díků*

   Jinak se VP říká eucharistie — vděčnost, dík, díkůčinění, dobrořečení. Pán Ježíš při poslední večeři s učedníky pronesl Bohu díky.

   Děkujeme Bohu za jeho dary — život, dostatek, radost, spásu — co to je? (záchrana, pomoc, odpuštění hříchů, vysvobození, nabídka Ježíšova životního stylu). Za to, že přišel na svět Pán Ježíš — co to pro nás znamená? Pán Bůh chce být člověku blízko. Ne někde na nebi, nedosažitelný. Dá se říci, že ve VP je nám blízko a my jemu tak — tím, že ji slavíme — děkujeme? Při VP si Boží blízkost uvědomujeme a zároveň za to vyjadřujeme vděčnost.

   Zbožný žid je prý zvyklý chválit Boha 120krát za den. My jsme dost pozadu, VP je jednou z chval.

3. *Připomínka Božích skutků*

   Ježíšova poslední večeře s učedníky byla na židovský svátek pesach, velikonoce.

   Víte, jak oslava vypadala? (Ex 12 — nekvašené chleby, beránek, hořké byliny, oblečení na cestu… připomínka exodu: podobná oslava, přitom se vždy vypráví příběh — viz úloha Vyvedení z Egypta a jeho slavení.)

   Židé si připomínají vyvedení z Egypta, není to však jen připomínka něčeho dávného, ale připomínka (vděčná) toho, jaký je Pán Bůh — vysvobozující. Křesťané si připomínají Pána Ježíše a jeho oběť. A zase to není připomínka jen oné jedné události, ale oslava toho, jaký Bůh je. Hezký příklad: Oslava něčích narozenin — vzpomínka nejen na ten den narození, ale na toho člověka vůbec, na to, kým je nám teď. (Václav Vacek: Pozvání k Večeři Páně, str. 26)

   V ustanovení VP 1 K 11,26: kdykoli jíte… stále znovu si připomínejte. (Ustanovení viz dále.)

4. *Zpřítomnění Ježíšovy oběti*

Někdy je pochopení VP zúženo právě na toto — připomínka ukřižování. To je určitě důležitý obsah VP, ale ne jediný. Znáte slova ustanovení VP?

Připravit text ustanovení VP 1 K 11,23–26 napsaný na papíru, rozstříhaný na verše, nechat děti text složit.

Ježíšova oběť — vydobyl nám tak místo u stolu Boží lásky (Filipi — Hostina chudých, str. 95). To je taky pohled dopředu, k tomu dalšímu bodu — Božímu království. Možnost sedět s Pánem Bohem u stolu (tak to bylo v té písni — stoluje s námi dárce spásy) — docela zajímavá a silná představa. Je pro vás důležité, s kým sedíte u stolu? (Předpokládám, že se na sebe děti začnou ušklíbat…sourozenci…)

O účasti na VP se mluví jako o přijímání. Přicházíme s prázdnýma rukama, do kterých můžeme něco dostat.

5. *Výhled k Božímu království*

   Navážu na obraz hostiny s Pánem Bohem. Společné stolování. Pán Ježíš často mluví o Božím království jako o hostině. VP je tak trochu už to království Boží. Království Boží je něco, co bude až jednou, ale zároveň už tak trochu se poodkrývá, objevuje teď. Taky při VP dostaneme „přivonět“ (píseň — 4. sloka — nový věk už začíná).

   Asi znáte podobenství o marnotratném synu. Vrací se zpátky, bojí se, že ho otec nepřijme — a bylo by to celkem oprávněné. A pak je přijat a na jeho počest se koná hostina. Je to tak i u VP? Je to hostina pro nás, jsme pozvaní, i když jsme si to nezasloužili. Sděluje se nám, že nás Pán Bůh má rád, že chce s námi stolovat teď na zemi i potom, až na zemi nebudeme nebo až zem vůbec nebude.

   Když od VP odcházíme, už nemáme ruce prázdné. Zase znovu jsme směli víc prožít, že Pánu Bohu nejsme lhostejní.

Pomůcky: Bible, zpěvník Svítá a Dodatek k Evangelickému zpěvníku, příp. na stole kalich a chleba — třeba nekvašený, obrázky (poslední večeře Ježíše s učedníky, zvyky pesachové večeře — např. z knížky *Lidé bible*).

Přesah

- Následující text (Jan 21,15–23) — rozhovor s Šimonem Petrem — ty víš, že tě mám rád — Petr zapřel, ale neznamenalo to konec vztahu s Pánem Ježíšem — srovnat postavu Jidáše a Petra.

- Kdo by potřeboval potěšit jako ti učedníci na moři — souvislost příběhu s přímluvami resp. přemýšlením, jak někoho potěšit (pozvat ho ke světlu).
- Radost jako květina — velikonoční neděle — rostlinka vyrašila, ale ještě se úplně nerozvinula — tohle období do svatodušních svátků je období rozvíjení (otevírání se) květu liturgicky; bílá barva — světlo, radost — svítí na nás, ale naplno ho začneme vnímat až díky Duchu svatému; poté zelená barva — rosteme…

Liturgie

Písně

Svítá: 330 — *Velikonoční prozpěvování*; 327 — *Temnou divnou mlhou bloudím*; 316 — *Svítá*

Evangelický zpěvník: 682 — *Dnes k svému stolu zve nás Pán*; 176 — *Někdo mě vede za ruku*

Biblický text k zapamatování

Ježíš říká: Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života. (J 8,12)

Modlitba

Pane Ježíši Kriste, ty jsi byl o Velikonocích vzkříšen. Nezůstal jsi ve tmě hrobu. Pak ses ukázal učedníkům, kteří se celou noc namáhali a nic neulovili. Pomohl jsi jim a na břehu je pozval k jídlu. Bylo jim s tebou dobře. Děkujeme, že nás taky zveš k sobě, pomáháš nám, když máme strach nebo je nám smutno. Amen.

Cílová skupina
Starší školní
Školní
Předškolní
Mladší školní
Katechetické cykly
Církevní rok
Biblický odkaz (kat)
Jan 21,1–14